

НЕДЕЉА XIII ПО ДУХОВДАНУ
НА ЛИТУРГИЈИ
ЈЕВАНЂЕЉЕ ПО МАТЕЈУ

Гл. XXI, ст. 33—42. Зач. 87.

ече Господ причу ову: Беше човек домаћин који засади виноград, и огради га плотом, и ископа у њему подрум, и сагради кулу, и даде га виноградарима, и отиде. А кад се приближи време берби, посла слуге своје виноградарима да приме род његов. И виноградарии похваташе слуге његове и једнога избише, једнога убише, а једнога засуше камењем. Опет посла друге слуге, више него први пут, и учинише им тако исто. Напоследку посла к њима сина својега, говорећи: Постидеће се сина мојега. А виноградарии, видевши сина, рекоше међу собом: Ово је наследник; хајде да га убијемо, и да нама остане наследство његово. И ухватише га,

избацише напоље из винограда и убише. Када, дакле, дође господар винограда, шта ће учинити тим виноградарима? Рекоше му: Злочинце ће злом смрћу погубити, а виноград ће дати другим виноградарима, који ће му давати род у своје време. Рече им Исус:

Зар нисте никад читали у Писму: „Камен који одбацише зидари, тај поста угаони камен; то би од Господа и дивно је у очима нашим“?

НЕДЕЉА XIII ПО ДУХОВДАНУ

ЈЕВАНЂЕЉЕ О ЗЛИМ ВИНОГРАДАРИМА

Ништа ружније у овом свету нема од неблагодарности, ништа увредљивије и душегубније. Јер шта може бити ружније него кад човек затаји и забашури учињено му добро дело? А шта ли тек ругобније него кад човек врати милост немилошћу, верност неверношћу, част беспчасћем, доброту подсмехом. Оваква неблагодарност навлачи црни облак између неблагодарног с једне стране и пречистог Ока небеског с друге стране, које је сама светлост без примесе таме и сама доброта без примесе зла.

Људи се срде и на животињу неблагодарну, мада животиња често застићује људе својом благодарношћу, својом искреношћу и верношћу. А шта чине људи за животиње, да би им животиње биле благодарне? Близу до ништа, изузев срачунатог интереса људског да се да мало а прими много. И преко десетоструке награде, којом животиње плаћају људима све услуге

око себе, људи очекују поврх свега и благодарност од животиња.

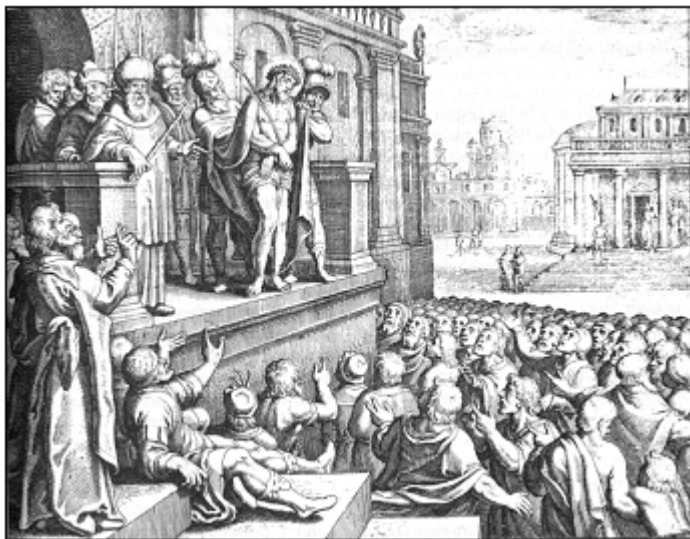
Људи се срде много више на неблагодарна човека. Јер човек човеку може учинити несравњено већу услугу него ма која животиња, али може и доживети несравњено већу неблагодарност од човека него ли од животиње. У овоме свету благодарност добија свој прави божански сјај и неблагодарност своју праву паклену ругобу само у човеку, само у човечјем роду. Јер ниједна жива твар у свету не може бити ни толико благодарна нити толико неблагодарна као што то може човек. Најблагодарнији човек најближи је савршенству. Благодарност његова према свима Божјим тварима око њега чини га најбољим грађанином ове звездане васионе; благодарност према људима чини га најбољим грађанином друштва људског; а благодарност према Творцу васионе и према људима чини га достојним грађанином царства Божјега. Но шта су сви дарови васионе и свих људи на земљи, које један смртан човек може примити, према несравњивим и безбројним даровима које он даноноћно од Бога прима? И шта је сва наша

благодарност, коју дугујемо тварима и људима, према неизреченој благодарности коју дугујемо Богу? Гле, и све добре дарове, које примамо од света и од људи, примамо у самој ствари од Бога кроз свет и људе. А колико још дарова уз то дарује Бог свакоме од нас непосредно, саопштавајући их у духу нашем без посредника, и то од рођења - чак и од пре рођења - па до саме смрти! Колико ли тек дарова дарује Господ Христос свима крштеним душама, колико духовних блага, колико благодатне силе! И за све ово не бити благодаран, то значи не само изгубити своје човечје достојанство, него спустити се ниже и од сваке животиње и од сваке твари у пространој васиони. Да би спасао људски род оволиког понижења, Господ Исус је - и без Своје личне потребе - често јавно уздизао благодарност и хвалу Богу (Мат. 11, 25; 14, 19; 26, 26-27), Исто су тако чинили и свети апостоли непрестано *хвалећи Бога* (Дела Ап. 2, 47), и *благодарећи Му* не само за добротинства према њима лично, него и према другим људима. *Не престајем захваљивати* за вас пише апостол Павле вернима у Ефесу (Еф. 1,16) учећи их у исто

време, да захваљују за све у *име Господа нашега Исуса Христа* (Еф. 5,20). Исто тако и Црква Божја, по примеру апостола, до дана данашњег непрестано узноси хвале и благодарења Господу живоме, и непрестано опомиње верне своје, да никад не забораве и не сустану благодарити Богу за све што им Бог шаље. Нема ниједног богослужења које Црква не почиње са речима: *благословен Бог наш!* Нити има иједног које Она не завршује речима: *Слава теби, Христе Боже, надеждо наша, слава Теби!* А Црква то чини зато да би се у души верних дубоко урезала мисао, и песма, и молитва непрекидне благодарности Богу, тако да сваки може казати за себе као Псалмист: *похвала је његова свагда у устима мојим* (Пс. 34, 1).

Од свих пак примера људске неблагодарности према Богу најцрњи и најужаснији је пример неблагодарности народа Јеврејског према Господу Исусу Христу. Тај пример описује у данашњем јеванђељу сам Господ у виду једне пророчанске приче, - приче о човеку домаћину и злим виноградарима. Ову причу испричао је Господ у храму Јерусалимском

пред главарима свештеничким и старешинама народним, и то на самом домаку Свога последњег страдања и крсног Распећа.

Бејаше човек домаћин који посади виноград, и огради га плотом, и ископа у њему пивницу, и начини кулу, и даде га виноградарима, и отиде. Као што на другом месту Господ каже човек цар, тако и овде човек домаћин, да тиме означи доброг домаћина, или Бога. Јер ма колико да је човек немоћан и понижен у овоме свету Бог се не стиди називати се човеком. Човек је ипак у васцелом свету главно и најдрагоценије - створење Божје, те зато се Бог и назива човеком, да би тиме показао превасходство

човека над svakим другим створењем у свету и Своју превелику љубав према човеку. Само помрачени ум незнабожаца и богоотпадника називао је Бога именом природних појава и предмета, огњем, сунцем, ветром, водом, камењем, дрвећем, животињама, тек не именом човека. Хришћанска вера једина подигла је човека високо изнад све створене природе, и једино човека удостојила, да се Свевишњи Творац може назвати његовим именом. *Виноград* означава народ израиљски, кога је Бог изабрао, да кроз њега проведе спасење целог рода људског. Сам Бог назива народ израиљски виноградом Својим (Ис. 5,1). *Плот* око винограда означава законе, које је Бог дао народу изабраном и којима га је као зидом оделио од осталих народа. У *Израиљу постави закон, који даде оцима нашим, да га предаду деци својој* (Пс. 77, 5). Пивница означава обећање Месије, правога Спаситеља рода људског, којим се обећањем народ изабрани појио кроз векове као животворним пићем. Таквим животворним пићем само је Господ Исус Себе називао говорећи: ко је жедан нека дође к мени и пије (Јов. 7, 37; 4, 14) *и који мене верује неће никад ожеднети* (Јов. 6,

35). Кула означава стари жртвени храм, праобраз свете Цркве Божје после доласка Христова. И сам Господ (Мат. 16,18; 21,42) а и апостоли (Еф. 2,20) уподобљавају Цркву једној грађевини. Под виноградарима разумеју се старешине народне, свештеници и учитељи. Шта означавају речи *и отиде!* Зар може Бог отићи и удаљити се од Својих људи? *И отиде* означава, с једне стране, да је Бог устроивши и учинивши све што је требало за спасење људи, оставио им слободну вољу, да искористе све дарове Божје за своје спасење; а с друге стране реч *отиде* означава стрпљење Божје према гресима људским и безумним делима против њиховог сопственог спасења, — стрпљење и дуготрпљење Божје, које превазилази сваки ум људски.

А кад се приближи време плодовима, посла слуге своје виноградарима да приме плодове његове. Као што и обичан човек домаћин шаље слуге своје у одређено време, да приме плодове од виноградача, тако и Бог шаљаше Своје слуге, Своје избранике народу Израилском, да потраже плод духовни од свега што је Бог дао томе народу на обделавање. Пророци су слуге

Божје а плодови од винограда јесу све добродетељи, које проистичу из послушности закону Божјем. Посла слуге своје *виноградарима*, то јест на првом месту старешинама народним, свештеницима, књижевницима и учитељима, који су најпозванији да уче народ закону Божјем и речју и примером, и који су одговорни Богу како за себе тако и за народ. Јер њима је дато више власти и више мудрости, а коме је више дато више се од њега и тражи. Ови прваци и вођи народни, ако не због чега другог, требали су из благодарности према Богу да приме изасланике Божје с поштовањем и љубављу, са којом би примили самога Бога. А шта они учинише?

И виноградари похватавши слуге његове једнога избеше, а једнога убише, а једнога засуше камењем. Ето како знају људи да враћају зло за добро! Ето црне неблагодарности људске! Пророци су напомињали старешинама народним закон Божји, вољу Божју, добротина Божја. Пророци су истицали спасоносност, красоту и сладост закона Божјег, тражећи његову примену у животу сваког појединца и целог народа. Они су у име Бога тражили добра

дела као плодове божанског закона. Но тих добрих дела нису налазили, и они су остајали као посленици, који су изашли у виноград да беру грозђе, но грозђа нису нашли. И не само да су их старешине народне пустиле празних руку, него су их похватили, исмејали, наружили, једне били, друге побили, треће камењем засули. Тако су на пример пророка Михеја били, Захарију пред олтаром убили, Јеремију камењем засули, Исаију тестером престругали, Јовану Претечи главу мачем посекали.

Опет посла друге слуге, више него пре, и учинише њима тако исто. Друге слуге то су опет пророци. Што год се изабрани народ више кваро и отпадао од Бога, то је милосрдни Бог слао све више Својих пророка, да народ опомињу, да народне старешине накарају, да не би сви пропали као бесплодне лозе, које се секу и у огањ бацају. Но и ове друге слуге Божје не прођоше боље од првих. И њих старешине народне, свештеници, књижевници и учитељи бише, побише или каменоваше. И што год се стрпљење Божје већма продужавало, то је неблагодарност људска према Богу бивала већа и одвратнија.

А најпосле посла к њима сина свога говорећи: постидеће се сина мојега. Све слуте Божје бише посрамљене; све опомене Божје одбачене, сва добротина Божја презрена. Људско стрпљење у оваквом случају исцрпilo би се до краја. Но Божје стрпљење је веће од стрпљења и најстрпљивијег лекара, који лечи безумнога. На десетину оволике неблагодарности људи би одговорили гвозденом песницом. А где шта благоутробни Бог чини: место гвоздене песнице Он шаље Сина Свога Јединороднога! О, неисцрпна доброта Божја! Ни најбоља мајка не би показала толико милости и стрпљења према рођеном чеду Своме, колико је живи Бог показао према створеним људима Својим. *А кад се наврши време, говори апостол, посла Бог сина својега јединороднога* (Гал. 4, 4). То јест, кад се наврши време Божјег чекања, да Израил донесе плода; и кад се наврши време зла и безакоња старешина народних; и кад се најзад наврши време Божјег стрпљења. Кад виноград беше као пламењачом опаљен и плот око винограда проломљен, и незнабожачка поплава пуштена у виноград, и пивница у винограду засушила, и кула у

винограду претворена у разбојничку пећину - тада изненадно дође у виноград Син човека домаћина, Син Божји Јединородни. Знао је Бог унапред, да се виноградари неће снебивати ни најмање, да учине са Сином Његовим оно исто што су учинили са слугама Његовим. А зашто онда вели: *застидеће се сина мојега!* Да застиди нас тим речима, нас који ни дан-данас не примамо с дужним поштовањем и љубављу Сина Божјега међу нас. И да још покаже, до каквог је бестидства била порасла неблагодарност људи у народу изабраном, толико милованом благодјејањима Божјим. Ево, чујте, до какве гнусобе је било порасло то бестидство богозаборава и богомрскости:

А виноградари видевиши сина рекоше међу собом: ово је наследник; ходите да га убијемо, и да нама остане наследство његово. И ухватише га, па изведоше напоље из винограда и убише. Како је ово савршена слика онога што се ускоро по том десило са Господом Исусом! Као год што би зли виноградари убили сина човека домаћина, да би тако приграбили себи виноград, тако су јеврејски првосвештеници, фарисеји и књижевници, уистини и убили Господа Исуса, да би они народ потпуно

притиснули својом влашћу и својим апетитом. *Шта ћемо чинити!* решаваху међу собом вођи народа јеврејскога: *ако га оставимо тако, сви ће га веровати* (Јов. 11, 47-48). И на предлог Кајафе решише да Га убију. Узалуд све искуство од хиљаду година, да се Божји човек не може убити, јер као убијен он силније живи и јаче прети, и теже притискује савест. Гле, њихови су преци побили толике Божје пророке, па су им ускоро морали дизати споменике. *Морали* су, јер су им убијени пророци постајали страшнији у смрти него за живота. Они су имали очи да виде, али нису могли видети; памет су имали да памте шта је било кроз хиљаду година са убијеним а шта са њиховим убицама, али нису упамтили нити су могли да се сете. *Ходите да га убијемо!* Најлакше решење људско, но и најнеуспешније, од Каина до Кајафе, и од Кајафе до последњег убице на земљи! Убити праведника значи само послати га назад Богу, од кога је и дошао; а то опет значи ставити га у неосвојиви положај у борби, и наоружати га непобедивим оружјем, и учинити га хиљаде пута јачим него што је био кад је у телу ходио по земљи. Шта да

говоримо? Убити праведника значи помоћи праведнику да победи, и осудити себе на пораз и коначну пропаст. Шта је знао првосвештеник јеврејски Кајафа, кад ово није знао? Знао је мање од ништа; јер да је његово знање било само ништа, он се ни онда не би решио да убије Христа, и тиме самога себе - а не Христа - сурва у вечиту пропаст. *Ходите да га убијемо!* Јер сав народ оде за Њим. Тако говораху. Ми остасмо сами: без власти, без части, без новца. Ко ће нам служити? Ко ће нас хвалити? Кога ћемо варати? Кога ли глобити? Зато убијмо Њега, и наследимо оно што, ево, Он наслеђује: народ, виноград наш, који смо ми и до сада држали, и бербу сами уживали. - Своје решење зли виноградари су убрзо привели у дело. Ухватише га, *изведоше напоље из винограда и убише.* Погледајте, како Христос до самих појединости провиђа оно што ће се с Њим десити. Сви јеванђелисти говоре, да су Јевреји извели Христа иза града на Лобно место, Голготу или Костурницу, која се налазила ван зидова Јерусалима. То и значе речи *изведоше га напоље из винограда.* Но те речи значе још и то, да ће старешине јеврејске одбацити Христа, одсећи Га од

народа израиљског, одрећи Га се као Израиљца, бацити Га преко плота свога народа, и предати Га као туђина туђинцима, Римљанима у руке, да Га ови суде. *Кад дође, дакле, господар од винограда шта ће учинити виноградарима оним?* Тако упита Господ Исус старешине народне. *Кад дође господар,* вели Он; а у почетку приче рекао је - *и отиде.* Кад дође господар - то означава крај стрпљењу господарева. Кад буде крај стрпљењу Божјем, тада ће бити и почетак Његовом гневу. Но кога овде замишља Господ Исус под господарем, самога Себе или Оца Свога? Свеједно је. *Ја и Отац једно смо,* рекао је Он. Главно је, да ће и Божјем стрпљењу и обести виноградаря бити крај убрзо после убиства Сина Божјега.

Шта ће учинити Господар злим виноградарима? Ко то пита, и кога? Управо сам Господар пита то зле виноградаре. То осуђени на смрт пита Своје судије и убице. Како језовит разговор између Једнога пред смрћу и других пред злочином! Обично они, који су пред смрћу, збуњени су и не знају шта говоре док су судије - ако су праведне - присебне. Овде је сасвим обрнут случај.

Христос, који зна за тајно решење старешина да Га убију, присебан је и зна шта говори, док су Његове неправедне судије збуњене и не знају шта говоре. Тако сваки злочин одузима човеку две ствари: храброст и памет. Ево, дакле, шта они одговарају Христу:

Рекоше му: *злочинце ће злом смрћу поморити, а виноград даће другим виноградарима, који ће Му давати плодове у своје време.* Видите, како не знају шта говоре! Сами себи изричу пресуду! Према јеванђелистима Марку и Луки изгледа, да је сам Господ исказао ове речи. А према Матеју јасно је, да Господ њих пита, да се они изјасне, шта мисле. Како не може бити никакве противречности код јеванђелиста, то је највероватније, да је најпре сам Господ исказао, шта ће човек домаћин учинити са злим виноградарима а шта са виноградом својим, а потом, да је Он и њих упитао за мишљење. Они су најпре потврдили оно што је Господ рекао и сложили се са Њим, но одмах, као досетивши се, да се то на њих односи, узвикнули су - према Светом Луки - *да не буде!* Видите из овога њихову збуњеност и противречност! - Но који су то *други виноградарџи*, којима ће домаћин предати

виноград? Пре свега треба знати да ће и виноград бити нови као и виноградари. Од Христа па на даље прошириће се виноград Божји на цео род људски, и неће се састојати само из народа Израилског, него из свих народа на земљи. Тај нови виноград називаће се Црквом Божјом, а посленици - или виноградари - у њему биће апостоли, светитељи, оци и учитељи Цркве, мученици и исповедници, епископи и свештеници, благочестиви и христољубиви цареви и царице, и сви остали служитељи у томе винограду Господњем. Они ће *давати плодове у своје време*. То после Христа постаје *изабрани род, царско свештенство, свети народ* (I Петр. 2, 9). Јер са Христом престаје изборанство народа јеврејскога, и изборанство прелази на све верујуће у Христа по свима народима на земљи.

Да не буде! Тако рекоше зли виноградари Сину Божјем, када се досетише, да се ова страшна прича на њих односи. Без тих речи, које наводи јеванђелист Лука, била би празнина у јеванђељу Матејевом; јер се не би разумело, зашто је Господ рекао ово што следује. Међутим после тих речи старешина

јеврејских постају разумљиве речи Христове: зар нисте никад читали у писму: *камен који одбацише зидари, онај поста глава од угла; то би од Господа, и дивно је у очима вашим.* Камен је очигледно сам Христос; зидари су старешине, свештеници и књижевници јеврејски; угао је спона између Израиља и незнабоштва, између старог изабранства и новог, између старе Цркве и нове. Христос је на томе углу, на свршетку старога и почетку новог; Он призива у царство Своје и Израиљце и незнабожце са истом љубављу, пошто се и једни и други у време доласка Његова показаше као јалово дрвеће. Нарочито Израиљци; јер они Га одбацише, као што зидари одбацују какав непотребан камен. Како се љуто зидари преварише! Гле, одбацише главни темељац живота људског, историје људске, историје свега створенога света! У самој ствари они Га не одбацише, но замахнуше да Га одбаце, те сами бише одбачени: Он се пак утврди на углу новог зидања, Новог Стварања. *То би од Господа, и мудрије и праведније није могло бити. И дивно је у очима вашим.* То јест: читајући Свето писмо (Пс. 117, 22) и вама се чак чини, да је ово

дивно од Господа, пошто не знате на кога се ове речи односе. Не знате, да је страшан овај камен. Јер *сваки који падне на тај камен разбије се, а на кога он падне сатрће га* (Мт. 21,44; Лк. 20,18). И ваистину упорни Јевреји, су се разбили о тај камен, и Он их је сатро. Спотакли су се о њега као о камен саблазни и разбили се још док је Господ Исус био у телу на земљи. А доцније, по Распећу и Васкрсењу, тај камен је на њих пао и сатро их. Јер после кратког времена пошто су зли виноградари убили Сина Домаћинова, навали на Јерусалим римска војска предвођена Титом, и град разори а Јевреје разјури из њихове домовине, и расели их по целој свету. И деси се с Јеврејима нешто горе и страшније него са народима, који су грешили и у гресима својим помрли, као што су били Асирци, Вавилонци, Феничани, Мисирци и други. Десило се с Јеврејима нешто слично као и с Каином. Јер Бог не дозволи, да ма ко убије Каина, а међутим обележи на њему знак убице и најури га да се скита по свету. Но Каина је постигла тешка казна одмах после првог му злочина, а Јевреје није. Они су убијали и каменовали Божје пророке једног за

другим, а Бог је трпео, одлагао казну, чекао покајање, и слао све нове и нове пророке. Тек када су и Спаситеља убили, постигла их је праведна казна. Понекад Бог одмах шаље казну на преступника, а понекад одлаже ту казну и одлаже, тако да људи помисле, да казна никад ни доћи неће и да ће преступник остати некажњен. Кад је Маријам, сестра Мојсејева, осудила свога брата одмах је постала губава по целој телу: *и гле Маријам беше губава, бела као снег од губе* (V. Мојс. 12, 10). Када су Датан и Авирон осуђивали старешине своје, земља се под њима отворила и прогутала их - *и отворивши земља уста своја прождре их* (IV Мојс. 16, 32). Ананије и Сапфира присвајали су и затајивали црквено имање, зато су тренутно пали мртви (Дела Ап. 5, 5). Но Бог не кажњава сваког злочинца одмах. Напротив, баш већи део злочина и греха не бивају кажњени онога часа када се учине, него доцније, или чак доцније или и по смрти грешника. Кажњавање греха бива по премудром домостројству Божјем са овим светом. Кад не би Бог кажњавао једне грешнике одмах после учињеног греха, ми би очајали чекајући Божју правду; а кад не би

Бог стрпљиво одлагао казну других грешника, како би се ми научили стрпљењу према онима који нас вређају? Најзад и то, што Бог неке тешке грешнике никако не кажњава за живота овде на земљи, служи нама свима за појачање вере у будући Суд Божји, који неће мимоићи ни онога грешника кога су сви судови на земљи мимоишли. Авај ономе, који се некажњено наслађава својим греховима до саме смрти! Њему не завидите! Јер је примио у овоме животу што је желео, и у ономе неће имати шта да прими осим - осуде. Кад је Господ Исус без иједног Свога греха онако ужасно страдао и намучен био, како да не страда и свако од нас грешних, кога Бог колико толико воли? А ко много греши а нимало не страда није ни најмање сличан Христу, те неће ни имати никаква удела с Њим у Царству Божјем. Страхујмо, ако је сав наш живот протекао без муке и страдања а са многим неискајаним гресима. А радујмо се, ако смо издржали много мука и страдања, и овим се користили покајавши се пред Богом и поправивши путеве своје. Нека нико не каже и не помисли: могу одложити покајање пошто је Бог тако стрпљив. И кад је тако дуго

трпео Јевреје, потрпеће и мене још коју годину; да се не преваримо; може Бог према Свом Промислу и потрпети нас још коју годину без покајања, а може Он спустити Своју тешку руку на нас кроз који сат или минут. Одлагање покајања чини покајање све тежим и тежим, пошто навика грешења све јаче и јаче утврђује корене греха у нама, све већма и већма помрачује ум наш и камени срце наше. И ми тада и безвољно корачамо од тешког греха све тежем и тежем, исто онако као и зли виноградари који су најпре убијали пророке, па најзад убили и Сина Божјег. Шта онда можемо очекивати за себе, него оно исто што су дочекали и зли виноградари? Угаони камен који је од Бога намењен био за дом нашега спасења, издићиће се изнад наших глава и сатрће нас. Јер Господ, који је силан у милости, силан је и у правди.

Пожуримо, дакле, да се користимо милошћу док нам се милост обилно нуди. Не

чекајмо, да се рука милости уклони од нас и да се рука правде спусти на нас. Не одлажимо припремање плодова у винограду душе наше; него будимо спремни, да кад слуге Домаћинове дођу дамо им одмах спремне и сабране плодове. Сваки дан ангели Божји сабирају душе људске и односе их из овога света као берачи грожђе из винограда. Наш ред не може нас мимоићи. О, да се наши плодови не покажу "трули"! О, да се наше душе не покажу штуре! О, ангели хранитељи, осветите нас, подржите нас и помозите нам пре него куцне последњи час! О, Господе Исусе, смилуј се на нас! Теби нека је слава и хвала, са Оцем и Духом Светим, сада и навек, кроза све време и сву вечност. *Амин.*